

УДК 94(477.64):323.15

Коянс А. А.

асист. НУ «Запорізька політехніка»

**СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАПОРІЗЬКОГО ЦЕНТРУ
ТАТАРСЬКОЇ КУЛЬТУРИ «АЛТИН АЙ» (1996-2021 РР.)**

У вересні 1996 року ініціативною групою волзько-татарської общини Запоріжжя, до складу якої увійшли Рахіма Ахмерова, Лілія Набіулліна,

Тагіржан Ахмеров, було скликано перші установчі збори, де було прийнято рішення про створення громадської організації. Основними завданнями організації стало сприяння консолідації діаспори волго-уральських татар, що живуть в обласному центрі, взаємодопомога один одному, сприяння національно-культурному і духовному розвитку через вивчення рідної мови, фольклору, обрядів, традицій, збереження історичної пам'яті і самобутності татарського народу, що мешкає за межами історичної Батьківщини. Сьогодні в Запорізькій області налічується 5,2 тис. волзьких татар, більшість з яких мешкає в м. Запоріжжі.

25 лютого 2002 року Центр пройшов юридичну реєстрацію у виконкомі Запорізької міської ради. Свою діяльність товариство поширює на території обласного центру, веде плідну співпрацю з усіма національно-культурними татарськими і численними етнічними об'єднаннями міста, області і регіонами України. «Алтин Ай» є активним членом Всеукраїнського Центру татарської культури «Туган тел», Асоціації національно-культурних об'єднань України. Беззмінним керівником Центру є Рахіма Сулейманівна Ахмерова.

Упродовж 1999-2016 років Центр проводив найголовніше і найяскравіше татарське національне свято – «Сабантуй». У ці роки він набув характеру етнокультурного руху, в якому брали участь до 50 колективів з усієї України. У 2017-2018 роках у БК «Орбіта» відбувався фестиваль «Зірки запорізького Сабантуя».

Упродовж 1996-2018 років у приміщенні БК «Орбіта» діяла татарська недільна школа, де батьки з дітьми вивчали мову, фольклор, пісенну і інструментальну майстерність. Викладачами школи були Альфія Гаязутдинова, Руслан Хамідулін, Рахіма Ахмерова.

У Центрі працює рада старійшин. Яскравими пропагандистами татарської культурної спадщини стали активісти - Алісія Приданнікова, Руслан Хамідулін, Хава Бікбаєва, Сабіна Басирова, Меніра та Сулейман Юсупови, аксакали і абистаї - творчі люди різного віку.

Дитячий хореографічний народний ансамбль «Веселка» і його група «Салават Купері» під керівництвом хореографа Тетяни Безпалої став пропагандистом татарської хореографії. Колектив неодноразовий дипломант і Лауреат конкурсних Всеукраїнських і обласних фестивалів, Лауреат Міжнародного фестивалю «Київ сандугачи» - Київський соловей. З 1998 року під керівництвом Рамзії Муратової працював хор ветеранів «Чішме» (Джерело).

Всі творчі колективи і окремі виконавці до 2018 року були постійними учасниками Всеукраїнського фестивалю мистецтв національних культур «Ми – українські», його неодноразовими дипломантами і лауреатами.

Центр упродовж довгих років співпрацює із Запорізькою обласною універсальною науковою бібліотекою, де у 2014 році був створений Центр

національних культур «Сузір'я». Тут відбуваються літературно-художні програми, присвячені творчості татарських літераторів Мусі Джалілю, Габдуллі Тукаю, історико-культурні заходи. Тут відкривали і проводили свої персональні художні виставки Гузеля Черниш, Рустем Еміров.

Упродовж 1999-2005 років активісти організації щомісяця випускали газету «Бігіавил». З 2000 року у Києві видається щомісячний всеукраїнський татарський культурно-просвітницький журнал «Дуслик», з яким Центр «Алтин-Ай» тісно співпрацює. Матеріали про діяльність організації та про життя татарської общини Запоріжжя друкувалися у всеросійській татарській інформаційній газеті «Татарские новости» (Москва), регіональній газеті татарської культурної автономії у Москві «Татарский мир». У 2012 році організація татар м. Ялта випустила книгу «Сыновья и дочери Акчуры», один з розділів якої присвячений діяльності Запорізького центру татарської культури.

Починаючи з 2011 року автор у співпраці з товариством «Алтин-Ай» досліджує історію формування та діяльності волзько-татарської діаспори Запоріжжя. На основі матеріалів Державного архіву було видано кілька наукових статей у журналі «Музейний вісник» та «Дуслик».

Сьогодні в рядах організації налічується близько 120 активістів, людей не лише татарській національності. На хвилі національно-культурного відродження організація пройшла шлях від становлення до міжнаціональних творчих проєктів.